Q. D. B. V.

AUCTORITATE
ILLUSTRIS FACULTATIS MEDICÆ
PRÆSIDE
MAGNIFICO RECTORE
VIRO
Nobilissimo, Amplissimo, Excellentissimo, atque Experientissimo,
DN. GEORG. WOLFFGANGO
WEDELIO,
Medicinæ Doctore ac Prof. Publ. celebratissimo, Medico
Ducali Saxonico felicissimo, S. R. I. Acad. Natur. Curios.
Collega Primario, &c.
Domino Præceptore ac Promotore
devenerando,
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
DE

PARONYCHIA

PRO
GRADU DOCTORALI
legitime consequendo,
Solenni disquisitioni subjicit
ERNESTUS FRIDEMANN
Schelhaß/Jenensis,
Ad diem Septembr. Anno M DC LXXIV.
Editio Secunda.

VIRO.
ILLVSTRI. AC. MAGNIFICO.
DOMINO.
IOHANNI. THOMÆ
JCTO. EMINENTISSIMO.
HÆREDITARIO. DOMINO. IN.
NAVENDORFF.
SAXO. ALTENBVRGICO. CON-
SILIARIO. INTIMO. AC. CAN-
CELLARIO. SPLENDI-
DISSIMO.
REDITVVMQVE. PROVINCIA-
LIVM. DIRECTORI. GRA-
VISSIMO.
MÆCENATI. AC. PATRONO
MEO. OPT. MAX.

Ein guter Baum bringet gute Früchte.

* * *

Wer recht die Fruchtbarkeit der Bäume wil erkennen/
Derselbe sihet nicht allein die Blätter an/
Ob er gleich derer Art und Nahmen höret nennen/
So ist doch dieses nichts/was ihn vergnügen kan.
Wenn sonder Irrthum man hier wil ein Urthel fällen/
So triffts am besten ein/wenn man die Früchte schmeckt/
Auch aus den Schalen wil die Wahrheit nicht erhellen/
Weil Wurm und Fäulnüs offt in diesen Larven steckt.
Wie öffters lachen nicht die harten Winter-Birnen/
Wenn sie entfernet stehn auf hoher Gipffel Pracht.
Wie offt verführen uns nicht Schwanen-weisse Stirnen/
Ob in dem Schedel gleich ein schwartzer Teuffel wacht.
Wie manchmahl lügen doch die grössesten Zitronen?
Wenn doppelt so viel Safft in einer kleinern steckt/
Ob gleich die Zierlichkeit die Augen wil belohnen/
Wird kein Vergnügen doch in dem Geschmack erweckt.
Es kan ein guter Baum nicht arge Früchte tragen:
Kan auch ein Momus hier uns tadeln diesen Schluß!
Alsdenn kan man vom Baum und dessen Wurtzel sagen/
Wenn die geschmeckte Frucht nicht heget Uberdruß!

E Doch

Doch das Gedeyen muß selbst von den Sternen fliessen/
Es muß der Himmel wohl mit Wetter seyn geneigt.
Ein Gärtner pflegt umbsonst die Stauden zu begüssen/
Wenn einmahl Seel und Geist aus Kern und Wurtzel steigt.
Sinckt endlich gleich der Baum verfault zur Erden nieder/
Wenn ihn das Alterthum verzehret allgemach/
Siht aus der Wurtzel man doch Bäume sprossen wieder/
Die an der Fruchtbarkeit dem ersten schlagen nach.
Er ist/**geehrter Freund**/ein solcher Baum zu nennen/
Der leere Blätter nicht der Hoffnung dargestellt/
Er lässet/was **Er** sey/uns aus den Früchten kennen/
Die **Er** durch diese Schrifft zeigt der gelehrten Welt.
Der **Mutter Vater** war ein Baum/an dessen Zweigen
Erläuchte Häupter selbst gefunden ihre Lust/
Der Gipffel seines Ruhms muß an die Sternen steigen/
Wer hat von dessen Frucht/**ihr Aertzte**/nicht gewust?
Wieś das Verhängnüs Ihm gleich die verschwiegne Höle/
So waren Zweige doch von dieser Wurtzel dar/
Die ihre Krafft geerbt von einer edlen Seele/
Aus denen man erkennt/was in dem Stamme war.

Aus

Aus Vaters Tugenden sah man beliebte Früchte/
Die der Asträen nicht den Mund zusammen ziehn/
Der Schluß war fertig schon/als bey geneigtem Lichte
Man kaum zum ersten mahl die Knospen sahe blühn.
Er wird/geehrter Freund/durchaus des Vaters Tugend
An hoher Wissenschafft nicht ungleich einsten seyn;
Diß zeigt sein muntrer Geist/diß die bemühte Jugend/
Die der gelehrten Kunst die Stunden wolle weihn.
Es hat sein Bruder zwar durch Tugend längst erwiesen/
Daß Er/als Zweige/sey dem Stamm geartet nach.
Jedoch der gute Baum wil weiter seyn gepriesen/
Ob gleich die Sterblichkeit ihn stürmende zerbrach.
Itzt sprosset Er hervor/man sah Ihn völlig blühen/
Itzt zeiget Er die Frucht durch die gelehrte Schrifft.
Wohl! wenn ein Baum die Krafft kan aus der Wurtzel ziehen/
Daß/was im ersten war/im andern man antrifft.
Man höret sein Verdienst mit höhern Titeln nennen/
Es wird Hippocrates Ihm geben auch den Kuß/
Den er nur diesen gibt/die seine Künste kennen.
Wie trifft so richtig ein der obgedachte Schluß!

 O wohl-

O wohlgerathner Baum! O wohlgerathne Früchte!
Es werden sich von Ihm viel Aeste breiten aus/
Sein wohlerlangter Witz und löbliches Gerüchte
Wird zieren mehr und mehr sein väterliches Haus.
Weswegen hinterließ Ihm **Göbler** seine Schrifften?
Er sahe schon im Geist/was in dem Enckel war:
Er wird durch seinen Witz einst bey der Nachwelt stifften/
Daß sich der Nahme kan befreyen von der Bahr.
Kan über seinen Baum der Gärtner sich beklagen/
Wenn er die Aepffel darff mit Wucher samlen ein?
Nein: man wird stets von Ihm und seinen Früchten sagen:

Hier muß gewiß der Baum und Wurtzel köstlich seyn.

Mit diesen wolten ihre obliegende Schuldigkeit gegen dem Herrn Dd. ihrem hochwehrten Gönner und Tischgenossen abstatten

Die sämtliche Tischgesellschafft.

VIR

ILLVSTRIS. AC. MAGNIFICE.

Paronychiam TIBI meam offero, VIR MAXVME. Levidense ſcriptum, tuaque amplitudine indignum. At enim a magnifico nomine tuo ſplendorem ei geſtio conciliare. Qui tuas virtutes admirantur, perlegere non detrectabunt pagellas, incomparabili quas dignaris præſidio.

Re-

Respice igitur, VIR ILLVSTRIS, præsentes philyras, ac quæ de Vnguibus trado, faventi preme pollice. Quod si impetravero, excitabis diligentiam ac perennaturam erga TE observantiam meam. Ita vale in Ducatus Altenburgici, Reipublicæ literariæ, Tuorum, ac mei emolumentum.

Scrib. Kal. Sept.
Anno cIɔ Iɔc LXXIV.

T. ILLVSTRIS
AC MAGNIFICE
DOMINE

devotissimus Cliens

Ernestus Fridemann Schelhaß.

Προοίμιον.

Quamvis præ cunctis creaturis microcosmus, sive structuræ elegantiam, sive animæ immortalitatis splendorem spectes, emineat, dum singulari divinæ concessionis privilegio cuncta perlustrare, maxumoque fructu dijudicare, potens est; nihilominus tamen variis calamitatum myriadibus summa hæc perfectionis imago obruitur. Ut enim juxta LOTHARII I. Imp. quod circumfertur, symbolum: UBI MEL, IBI FEL: ita quoque felicitas hæc admiranda non rarò mœroris ac ægritudinis nebulis involuta obscuratur. Nihil enim quicquam tam prospere divinitus hominibus datum, quin aliquid admixtum sit difficultatis. Hinc Poetarum κορυφαῖος (HOMERUM intelligo) Deos ex duplici dolio boni & mali hominibus propinare consuevisse eleganter ludit, fortean,

Nequis creatus stirpe mortali supra
mortalitatis jura sustollat caput.

Cuncta ut præteream pericula, sævitiam tetri solum morbi considerando; quot quæso cruciatuum generibus elegantissima hæc ac perfectissima creatura adfligitur? Nulla sane pars eorum ab insultibus, quocunque etiam nobilitatis splendore superbiat, immunis, eheu! conspicitur.

Rectissimè inde *Solon* apud *Herodotum* in hæc erumpit verba: πᾶν ἐστιν ἄνθρωπος συμφορά, *homo quantus quantus est, nihil aliud est, quàm calamitas.* Imo membrum nullum tam abjectum à vulgo perhibetur, cui ut in *Drusi* apophthegmatibus Azæi filius eleganter loquitur, non sit hora.

Gravisſimos proinde capitis, thoracis, abdominis &c. adfectus, nuda, quod dicitur, fronte ſi adſpicimus, proh Deum immortalem! quantis dolorum exacerbationibus, quàm diris modis haud fallax imago Divini Auctoris conquaſſatur! adeo ut partium harum ſublimitatem perſitando rectisſime ARTABANUM XERXI dixiſſe ſtatuam: *maxuma ſemper ædificia, maxumas arbores, fulminum telis percuti.*

Nec ſanè hoc fine ſtat malum, ſed extremis quoque articulis inſidiæ in tantum ſtruuntur, nobiliorum ut partium infelicitatem ſi non ſuperent, proxume tamen adæquent. Non dicam de cunctis articulorum adfectibus, ἕνα ἀντὶ πάντων ſunto nobis manuum pedumque tormina. Quis non larga miſericordia arthriticorum cruciatus proſequitur? Quis *Paronychiæ* truculenta ac periculoſisſima ſymptomata diu perferre poteſt? Ut ipſe hic adfectus & in ſcriptis Medicorum æternitati conſecratis, & in foro practico minus obvius: ita ejus ſub tyrannide gemebundi, tremebundi, furibundi eheu apparent!

Quum igitur juxta *Plat. l.* 1. *de Republ. Verus Medicus corporum ſit princeps*, &, ut *Rodericus à Caſtro lib.* 2. *c.* 12. *Medic. politic.* ait, *non ſolùm naturæ miniſter, ſed interdum adjutor, interdum etiam opifex primarius*; hinc conſenſu Gratioſisſimæ Facultatis Medicæ θεωρίαν καὶ θεραπείαν *Paronychiæ* pro impetrandis privilegiis Doctoralibus exhibendam duxi. Ut autem nulla fere facies tam eſt elegans, quæ non nævum quoque admittat, ita nullus dubito, quin ſolidæ eruditionis auram minus ſpirantia irrepſerint. Et ſane maxumis licet tantum operibus admiratio debeatur, inferiora tamen eruditus non facile deſpicit oculus, & juſta laude non carent, maxumis ſunt proxima. Interea præfationis filum abrumpo, Divinam benedictionem, Patronorum benevolentiam, Eruditorum favorem, devotè exoptans.

CAPUT

CAPUT I.
Definitionem nominalem proponit.

I.

Definitionis hujus utilitas & necessitas à consummatissimis Philosophis, Medicis, JCtis, dudum nobilitatis splendorem accepit.

II. *Zabarellæ inde de trib. præcogn. c. 3. p. m.* 504. *Cl. Horstii in epist. p. m.* 382. *Johan. Bellon. Tholosati de argum. LL. c. I,* ut & subtilissimi *Scaligeri, de causis latinæ linguæ c. IV. p. m.* 7. quem *J. Lipsius* post Homerum, Hippocratem, & Aristotelem unice admiratur, auctoritate omninò contenti vivimus.

III. Qvum autem juxta Divini *Platonis* effatum, *nomina essentiarum sint vehicula & quædam rei excogitatæ declarationes,* methodo consuetæ insistentes de ὀνοματολογίας evolutione erimus soliciti.

IV. Salutatur adfectus noster Græcè παρωνυχία, ut videre est apud *Pollucem*, à παρὰ & ὄνυξ i. e. prope unguem, quia *Valesco Tr. Chirurg. c.* 24. *teste,* in summitate alicujus digiti, lateribusque unguis reperitur, & est abscessus, resolutio atque fissura cutis circa radicem ungvium. *Nonus de omn. particular. morb. curat. c.* 228. *p. m.* 26. *Jacob. Rüff. de tumoribus c.* 6. *p. m.* 15. *Sennertus prax. medic. l.* 5. *part.* 1. *c.* 114. *p. m.* 78.

V. *Hippocrati* dicitur more Jonico παρωνυχίη *Plinio, Marco, Aurel. Severino part.* 11. *effic. Chirurg. enarrat. de sect. c.* 51. *p. m.* 98. *ut & Alexandro Benedicto lib.* 29. *c.* 25. genere neutro, *Paronychium.*

VI. Συνωνυμίας quod spectat, à latinorum parente *Orat.* 2. *pro Sext. Rosc. Amer. p. m.* 44. *Arnobio lib. I. Plinio de medicinis lanarum lib.* 29. *c.* 2. *p. m.* 1282. *Matthæo Dressero de cut. vit. p. m.* 180. aliisque pluribus *Reduvia* vocatur.

VII. *Sext. Pomp. Festus p. m.* 167. *&* 400. *Rediviam,* inquit, *alii reluvium adpellant, cum circa ungves cutis se resolvit, quia luere est solvere,* quod ipsum *Dion. Gothofredus in notis ad Fest. p. m.* 1797. *ex l.* 8. *ff. de re militari, & Cod. de luitione pignoris* confirmat.

VIII. His fortean commotus *Adrianus Turnebus in Advers.* refragante licet *Vossio in Etymolog. Ling. Latin. p. m.* 430. reluvias pro reduviis legere jubet.

IX. *Petrus Pithœus lib.* 2. *cap.* 19. quia apud Q. *Serenum* in veteri libro legit: *vulneribus & rudubiæ curandis*, putat scriptum, vulneribus & *reduviæ*, inde & ruduviam seu reduviam ulceris annosi sinum vocat. Alii *reduvium*; *redubiam* alii, *ut ap. Gothof. l. c.* videre est, alii denique ut *Papias*, *redubiam indubiam* appellitant.

X. *Fuchsius part. I. inst. Medic. l.* 3. *sect.* 1. *p. m.* 214. Παρωνυχίαν ait, *barbari nostræ ætatis Medici corruptâ voce panaritium, Latini reduvias nominant.* ὁμόψηφον habet *Julium Cæsar. Baricellum, Guilhelmum Placentinum l.* 1. *c.* 31. *de apostom. in digitis quod panaritium dicitur, Crollium in Basil. Chym. p. m.* 276. *de Signatur. p. m.* 37. *&* 46. *Riverium Centur.* 4. *Observ.* 19. *p. m.* 638. *Barbettam in Chirurgiâ p. m.* 154. *Mart. Rulandum passim in centuriis.*

XI. *Paracelsus lib. de Apostem. c.* 17. *p. m.* 439. panaritium, vel pandalitium PASSAM vocat, hoc est, distentum, à pateo vel pando, quia extremitates digitorum distendit.

XII. *Os fractum* à nonnullis vocatur, quia si non rectè curatur, ut ait *Petr. Bayr in enchir. de med. hum. corp. malis l.* 20. *c.* 9. *p. m.* 450. os corrumpit & perdit juncturam ungvis.

XIII. ARABICE dicitur دَاخِس dáchison, & tali paronychiâ laborans مَدْخُوس medchûson.

XIV. Conveniunt ferè HISPANORUM ac ITALORUM denominationes, illis siquidem panarizo, his verò panaricio dicitur. ITALIS etiam circumscriptivè, mal del pino, mal del fico, quia ficus folia præsentissimum remedium in hoc adfectu esse perhibentur. *Avicenna lib.* 4. *Fen.* 7. *Tract.* 4. *c.* 9. *p. m.* 261.

XV. GALLIS panaris, le ver en doigt, onglee, id est unguratio

XVI. DANIS, *autore Simone Paulli Tr. de equi anat. p. m.* 21. Tošebit.

XVII, PANNONIIS eleganter Körömmer ☿, i. e. ungvis venenum

nenum: digitus enim ceu à veneno intumescens, ungvem non *ra-rò* deponit: inde *Riverius in observ.* & alii veneni quid subesse suspicantur.

XVIII. BELGIS Nydnagel/quasi dicas ungvis invidiosus Zwangnagel i. e. ungvis coactus aut apostemate quodam adfectus.

XIX. GERMANIS der Wurm/à dolore mordicativo vermis ad instar rodente: das Mittel/quasi mediale, medullium enim digiti infestat: Dattel/ à dactylo seu digito quem cruciat.

XX. *Hafenrefferus lib. 2. c. 1. Nosodochii de ulcer. p. m. 264. vocat* den Wurm/oder den schlaffenden Wurm / Nagelstroh / den Wurm am Finger oder Zehen/eine Kranckheit davon sich die Haut von den Nageln abwirfft oder schelet. *Simoni Paulli* loco suprà cit. audit quoque die Adel/der Fück a ficu; tuberculum quippe est cum inflammatione.

XXI. Denique adfectus sic ceu ἀνώνυμος, pariter ob genuini nominis ignorantiam, partim ob vulgi credulæ imaginationis simplicitatem dicitur das Ungenannte/quasi allerley Beschwerligkeit/ vel morbis digitorum innominatus, h. e. generalis.

XXII. Reliqua Synonyma brevitatis ratione silentii sipario involventes, meritò cum ὁμωνυμία capiti huic ultimum imponimus.

XXIII. Duplici fronte παρωνυχία apparet ex unâ enim parte herbam in petris nascentem, de quâ inferius cap. XXII. juxta diversorum auctorum placita differemus, ex alterâ verò cum vitium circa ungvium radices, quando cuticulæ in filamenta quasi fit laceratio & fissura seu divisio, tùm adfectum non minus dolorificum quàm periculosum, manuum extremitates pedumve infestantem, denotat.

XXIV. Recensita hinc Synonyma summoperè disconveniunt. Inde & facilè confundi solent: discerni tamen merentur, quod quædam adfectum illum levem, qui extremum solummodò cutim adfligit, uti jam diximus, e. g. *reduviæ*, aut Græcorum παρωνυχία, notant, inde *Plutarchus lib. de inutil. pudore* risu prosequitur hepate laborantem, quod à Medico remedia ad reduvium peteret, item *Galenus Comment. 2. de natur. hum. prope fin. p. m. 14. & Tullius l. c. intelligo me errare*, ait. *qui cum capiti S. R. mederi debeam, reduviam curem.* Undè etiam proverbium enatum, *reduviam cu-*

 rare,

rare, i. e. rem levem. De hoc tamen impræsentiarum animus non est agere. Quædam verò propriè dictum, periculi dolorisve plenum depingunt, interiores digitorum partes corrodentem, quique propriè παρωνυχία seu Panaritium Arabum salutatur. *Joh. Riolan. Enchir. Anatom. l. 5. c. 2. p. m. 324. Sennertus loc. cit. part. III. sect. II. c. 10. p. 348.* Et hunc nos hoc loco enodandum sumsimus.

CAPUT II.

Realem definitionem ejusque formalem rationem pertractat.

I.

Consideratis itaque iis, quæ circa nomen observari debebant, nostrum omninò erit, rei ipsius naturam investigare, oculisque eruditorum sistere.

II. Commodius id fieri non poterit, quàm per definitionem πραγματώδη: describimus inde affectum nostrum hunc in modum.

Paronychia est tumor in extremitatibus digitorum dolorificus, cum periculosissimis non raro symptomatibus, ab affluxu humorum acrium inductus.

III. GENERIS, seu formalis rationis vices sustinet TUMOR: quod confirmant autores longè gravissimi, *Sennertus l. c. Anton Chalmeteus in enchirid. Chirurgico. c. 39. p. m. 131. Laz. Riverius Cent. 4. Observ. 63, p. m. 645. Petrus Pigræus in epit. præcept. medic. chirurg. Ambrosius Paræus de tum. p. n. particul. Felix Platerus, Paul Barbette in operibus Chirurgico-Anatom. c. 15. p. m. 154. & alii.*

IV. Hîc autem non indistinctè Tumoris vox intelligenda venit, sed cum grano salis: elegantioribus enim Medicis distinctio inter tumores majores & minores arridet.

V. *Ad majorum classem* referunt eos, qui valdè satis sese conspiciendos sistunt, quos inter herniæ, Bronchocele &c.

VI. *Mi-*

VI. *Minoris ordinis* vero ſunto nobis ii, qui oculorum ſenſuumque aciem fere ſubterfugere didicêre, ut Eryſipelas, & inprimis præſens noſter affectus. Unde tum ab aliis, tum imprimis à *Lindenio Pathol. ſect.* 2. *c.* 24. & 55. ad tubercula refertur, per ea intelligentes congeriem ſuppurabilem. Extuberantia equidem in principio ſolummodò levis eſt extremis in partibus digitorum, neglecto autem morbo, tota manus, imò brachium ipſum, intumeſcere conſuevit.

VII. Non paucos magni tamen nominis Medicos reperire licet, qui generis loco non tumorem, ſeu *abſceſſum, ſeu apoſtema exiturale calidum* ponunt, ut *Gvalterus Ryff. part.* 6. Seiner Teutſchen Apothecken / *p. m.* 246. *Jacobus Ryff c.* 6. *de paronychiâ p. m.* 55. *Martinus Rulandus pasſim in centuriis, Petrus Foreſtus lib.* 5. *obſerv. Chirurg. obſerv.* 16. *p. m.* 265. *Petrus Bayr pract. lib.* 24. *c.* 18. *p. m.* 508. qui ultimus non modo vocat apoſtema calidum, ſed & duplici forma comparare adſerit, partim absque, partim verò cum extuberantia.

IIX. Verùm licet quis eorundem placitum, cum ſint ſequuti Græcos, & Arabes, à quibus hoc nominis noſter accepit, defendere audeat, nihilominùs tamen cum luſus ſolummodò in terminis ſit, *Andreâ Veſalio* paraſtatâ *lib.* 5. *Chirurg. magn. de tumor. cap.* 7. *p. m.* 323. (*Græco* enim idiomate apoſtematis dicti ſeu abſceſsûs nomen vulgo ab iisdem pro omni tumore uſurpatur, quod tamen rectè cenſuram ſubit *Sennerti l. c. part.* 1. *c.* 1.) *Arabicâ* verò origine tumor *exitura* cluit, unde quoque *Avicennæ* apoſtema exiturale audit, ideo recentiorum artis procerum, ut *Gvil. Laurenbergii* mea faciam, præceptis accurationibus inhærere eorundemque termino uti maluimus: non negantes interim, & hujus tumoris materiam ad ſuppurationem tendere, & abſceſſum, ſeu puris generati & hoc loco collectionem fieri poſſe.

IX. Mittimus alios, qui per *inflammationem*, imo plane per *ulcus* definiunt, cum, uti jam diximus, nonnunquam vel inflammatio, vel abſceſſus intercurrat. (B. SCHNECK. *exercit. anat.* 2. *l.* 1. *ſ.* 1. *c.* 29. *p.* 165) adeòque in rei veritate hæc benè invicem conveniunt.

X. *Abu-*

X. *Abuali l. 1. fen. 2. doctr. 1. cap. 5.* cui ipse *Galenus* & alii consentiunt, tumorem esse morbum compositum asserit, ex triplici morborum genere, in unam magnitudinem aggregatum: undè considerat in tumore (1) *malitiam complexionis*, seu intemperiem, quam semper cum tumore conjunctam esse vult: (2) *conformationis* seu magnitudinis auctæ, & denique (3) *unitatis solutionem* a distensione productam, si non manifestam: (quæ *Fallopii* distinctio est *l. de tumor. c. 3. p. 35.*) tamen occultam.

XI. Utut verò hoc omni tumori latius & generaliter accepto non conveniat, & illis tamen, uti noster est, qui ab affluxu humorum generantur, locum omninò invenit, & singula dicta hîc apprimè visenda sunt. Adest nimirum intemperies calida cum materia, adest tumor, & præprimis tristis sendatio: unde ab hoc symptomate tumorem dolorificum definiemus.

XII. *Dolorificus* enim valde est tumor, quia humor acris, corrosivus, venenosus ac malignus: ut *Riverio*, *Roderico a Fonseca*, *Jacobo Ryff*, *Petro Bayr*, *Fabr. Hildano Cent. 1. Observ. 99. p. m.* 290. aliisve innumeris audit, omissâ naturæ gubernatione recipit sese in locum tam angustum, & constituens ibidem sedem, vim infert repugnanti naturæ.

XIII. Inde quò diutius permanet, eò majorem malignitatem acquirit, pessimaque symptomata producit. Cum verò tantas dolorum accendat faces, facilè colligitur, calorem, de quo diximus, simul junctum esse non levem, quem tum acrimonia, tum affluxus humorum inducit & fovet.

XIV. Dolor hic est punctorius, ὀςοκόπ⊗, cum substantia partis affectæ sit membranea: hinc *periculosissimis* non raro constipatus noster conspicitur *symptomatibus*, & ob supinam ægrotantis negligentiam, dum serius paulo Medici implorat operam, ejusdemque ob imperitam manum, pravi dum humoris affluxum sensim quidem serpendo, altas tamen ponere permittit radices.

XV. Sæpe proinde de sua naturali sede & imperio mens dimovetur: nunc homo stupidus & veluti saxea quædam Niobe redditur, nunc furore quasi corripitur, nunc febre exiccatur, nunc

deni-

denique inquietudine, motibusque convulsivis conquassatur, uti inferius latius videbimus.

CAPUT III.

Subjectum exhibet.

I.

Concinne Latinorum Hippocrates, *Cornelius Celsus l. 4. de re medic. c. 1. p. m. 63. Facilius*, inquit, *omnium interiorum morbi curationesque in notitiam venient, si prius eorum sedes ostendero:* quibus Subjecti accuratæ notitiæ necessitatem clarè admodum posteritati reliquit.

II. Hinc meritò summi hujus medici vestigiis insistentes, Subjectum paronychiæ investigare nostri putamus officii.

III. Duplex autem juxta doctorum opinionem in paronychia erui poterit, ac debet, Subjectum: scilicet QVOD, & QVO.

IV. *Subjectum QVOD*, symptomata gravissima considerando, totus erit homo, quatenus duabus essentialibus gaudet partibus: corporis scilicet mole, ejusdemque felicissima rectrice.

V. *Subjectum QVO*, est corporis machina. Qvum autem corpus variis ex partibus integrantibus constet, primario inde continentem, seu solidam, subjecti loco introducimus.

VI. Subjectum QVO dispescitur iterum in *principale*, & *minus principale*.

VII. *Principale* communiter periostium, licet *Paræus l. 7. de tum. p. n. particul. c. 19.* capacitatem istam inter os & periostium malit, fidum morbi, causæque morbificæ generatæ diversorium dici meretur. Hoc cum membrana sit tenuis & nervea, facilè patet, quam ἐυαίσθητος sit, seu quam exquisitissime sentiat.

VIII. *Minus principale* seu adæquatum sunt digiti manuum, & pedum, eorumque maxume extrema, cum annexis partibus, quæ in consensum trahuntur: ut sunt cuticula, cutis, carnosa progenies, venæ, arteriæ, ad vitam ac alimentum ad unguium radices porrectæ, imprimis vero nervi, ad sensum huc euntes, & tendines nervo-

 rum

rum afficiuntur, imo & ipſa oſſa, quæ non raro corroſionem & cariem ob hanc ipſam cauſam patiuntur.

IX. Teſtatur experientia, pollicem inprimis huic malo ſubjici, ſeu quod major ſit; ſeu quod præ reliquis injuriis externis & laboribus ſit expoſitus, præcipuè cum ipſe ſingulorum reliquorum quaſi miniſter & adjutor exiſtat, unde, quod ſemper in officio eſt, apud Græcos *ἀντίχειρ*, quaſi manus altera vocatur.

CAPUT IV

Cauſas ſcrutatur, immediatam, & mediatas proximiores.

I.

Cauſarum cognitio felices reddit doctrinarum poſſeſſores, ſcripſit illuſtris quondam noſter *Rolfincius l. 2. Meth. Comment. ſect. 4. c. 1. metus omnes & inexorabile fatum ſubjicit pedibus & ἀμεταπτώτους reddit curioſos:* qua & in ſententia ſunt *Avicenna prim. quarti, Ioh. Math. de Gradi Conſil. XV. p. m. 14. Hipp. lib. de flat. &c.*

II. Meritò proinde ſummorum virorum ſententiæ locum relicturi, cauſarum cognitionem aggredimur.

III. IMMEDIATA ſeu PROXUMA eſt *ῥεῦμα συνιστάμενον*, ſeu *affluxus humoris*, factus jam & conſiſtens. *Τοῦτο γὰρ ἐναργές ἐστιν, ὡς ἐπιρρεῖ τι τοῖς ὀδυνωμένοις μορίοις, ſiquidem id palam eſt*, ait *Pergamenus, partibus dolentibus quippiam influere l. 1. de ſimpl. med. fac. c. 26.*

IV. MEDIATÆ PROXIMIORIS titulum ſibi vindicat, *Ρεῦμα ὁρμώμενον* ſeu *influxum faciens* & irruens humor calidus, bilioſus, & acris ſeu ſanguis, non quidem floridus, ſed humoribus fervidis, tenuibus, nitroſis, ardentibus, imo diutius in parte adfecta ſi reſidet, venenatis, ac malignis inquinatus, conſpurcatus.

V. Hinc *quoad eſſentiam, Barbettus* acrimoniam hanc arceſſit vel à *bile*, vel à *ſero, l. c. p. m. 154. Sennertus* à ſangvine aduſto, & atrabilario, *alii* à ſangvine ſalſo-acri, non tàm re quàm verbis diſſidentes, præcipuè cum ipſum malum gradibus & ſævitia variet.

VI. Succi pancreatici defenſores eundem ceu genuinum fontem intro-

introducere possunt. *Theophr. Paracelsus lib. de apostem. & ulceribus p.m.* 439. in corporibus nostris duplicem putrefactionis ac corruptionis constituit speciem, unam in humoribus *naturalibus*, in *minoralibus* alteram, tandemque concludit, affectum nostrum pro vera matre habere humores minerales, quia eoipso, addens rationem, in loco residet radix ☽i, eundemque transmigrat.

VII. Nonnulli vaporosum ♈tum accusant, ut *Vesalius lib.V.c.7. Chirurg. magn. p.m.* 323. An vero ex humida materia, vel utraque mixta proveniat, non una eruditorum videtur opinio; proxume tamen ad veritatis splendorem postrema accedere videtur.

IIX. Quemadmodum autem nihil quicquam tam perfectum, quod non etiam imperfecti quidquam in consortium trahat: ita licet massa sanguinea, coctionis æque ac depurationis elegantiam considerando, singulari felicitatis encomio superbire videatur, nihilominus tamen humoribus biliosis aliisve vitiosis debilioribus partibus insignique sensu pollentibus infausti sideris ad instar influendo, non sine insigni crudelitatis nota infamis existit.

IX. Peccat ergò h. l. sanguis *quoad essendi modum*, tum *quantitate*, si plus ad partem hanc affluit, quam à natura ipsi fuit adsignatum, si extravasetur, quantillum etiam illud sit, & hinc ob prohibitam reassumptionem stagnet, & corrumpatur: hinc apertione facta macula una vel altera rubicundior sæpe occurrit, ceu causa continens omnis mali.

X. Peccat etiam *qualitate* acri, corrosiva, & infesta. Insigni igitur acrimoniæ massa hæc maritata facillimo negotio ruptionem ac fluxionem instituere potens est. *Motu* denique peccat *generationis* & *locali*.

XI. Hinc consideranda, membrum *mandans*, *recipiens*, *via* & *modus*.

XII. *Pars mittens* est tota massa sanguinea, scoriis talismodi peregrinis inquinata, concurrunt viscera coctioni & sanguificationi dicata, hepar inprimis aliaque, dum certa quædam ob impedimenta munia naturalia rite atque decenter obire non valent: inde sanguis particulis biliosis, acribus &c. imprægnatur, quæ infausto auspicio parti affectæ affiguntur atque communicantur.

XIII. Cum igitur *Gordon in clarificat. c.* 28. ut & *Petrum Forestum l. c. p. m.* 167. ungues sint ex superfluitatibus cordis, & ideò sint quasi ejusdem emunctoria, cum digiti manuum & pedum ceu pars recipiens totius extrema, & adeo justo debiliores & remotiores, hinc eo locorum vitiosam sibique valdè inimicam materiam ablegare consvevit natura. Promovent fluxionem *calor* & *dolor*, adeoque tum recipiendo aptiorem, tum repellendis a se humoribus ineptiorem reddunt partem.

XIV. *Viæ* possunt esse & venæ, & arteriæ hic desinentes, quarum beneficio sanguinis circulatio earundemque partium nutritio obitur, *Simon Paulli in Botan. quadrip. p. m.* 111. illæ quatenus non resorbent, quod debebant, hæ quatenus adducunt peccantem materiam. Nec ipsa vasa lymphatica penitus sunt insontia, quocunque modo in opere suo turbata, quo minus revehere, quem debent, laticem possint. Subsistens hic extra sphæram suam materia magna activitate ferociam suam exercet, & in malignam ac venenatam quasi non raro degenerat.

CAPUT V

Mediatas remotiores caussas considerat.

I.

Ex NATURALIUM caussarum numero primas obtinet TEMPERAMENTUM, calidum scilicet & siccum aptum natum est ad producendum ejuscemodi biliosorum humorum effectum.

II. HÆREDITARIAM dispositionem non pauci admittunt.

III. Corpora plethorica, ut & cacochymica facillime paronychia corripi, testatur *Simon Paulli l. c.*

IV. ÆTAS JUVENILIS in hac dolorum officina, reliqua tamen ætate non exclusa, imprimis contorquetur.

V. SEXUS *nobilior* sequiori palmam, si heic quoque palma datur, præripit, viscera enim fervidiori sanguine pollent. Sequioris sexus homines non penitus immunes esse, experientia hactenus docuit. Superiori enim anno variis in vicinia locis, fœmininum

genus

genus æquè ac masculinum sub adfectus nostri tyrannide ingemiscere coactum est.

VI. Inter NONNATURALES AER & calore & frigore excedens, malo huic fomitem largiter subministrat, frigore coagulando, & sanguinis reassumptionem impediendo, calore vero humores fluxiles reddendo: unde de anni partibus quicquam addere supervacaneum existumamus. Hinc inprimis ab inæqualitate subitanea, ut quando ex aëre rigida membra statim foco calido admoventur; vel vice versa, cum motu & labore calentia extrema ▽æ frigidæ immerguntur, oriri malum hoc observavit Magnificus *Dn. Præses, Præceptor ac Promotor noster nunquam satis laudandus.* Accusari etiam meretur ▽ fervida, qua juxta *Platerum* ancillæ digitos frequenter perurunt, ut & ▽ nimis frigida *test. Rod. à Fonseca Consult. XIV. p. m.* 61. candelarum emunctio, ut & ☍ ⚕, quo plerumque nitoris ac elegantiæ causâ manus lavantur. *Matth. Glandorp. c.* 2. *de paronych. caus. p. m.* 51. *&c.*

VII. CIBUS & quantitate & qualitate aliisque modis peccans non minimum confert, esculenta pipere, Zzere, aut alia aromatum specie, ut & ⊖e nimis conspersa ac condita, valvas quasi bipatentes aperiunt. Mediocritas enim qvum sit vita & anima bonæ valetudinis, hinc ingestio nimia non modo tonum ventriculi dejicit, sed & mater hujus feracissima evadit.

IIX. Par ratio est POTUS, si vinum, 🜄, aliaque potulenta fortiora sanguini φλόγωσιν inducentia, & partes ♃eas & acres inferentia peregrinas copiosius hauriantur.

IX. VIGILIÆ mediocritatis limites excedentes suppetias ferunt. EXCRETA & RETENTA, sudor prohibitus, *Simon Paulli l. c. p. m.* 111. & denique ♀ suum satis conferunt symbolum.

X. Τὰ ψυχικὰ πάθη quoque concurrunt, imprimis vero furiosæ bilis commotio, ira scilicet, qua totum concutitur corpus, sanguis cum suo freno incalescit, conturbatur &c.

XI. METUS lethali suo veneno omnibus exitio esse solet, proin ad παρωνυχίας γένεσιν multum eundem facere, in propatulo est.

XII. PRÆTERNATURALES capiti colophonem imponunt, ut contusio, distorsio, violenta tensio, festucæ digito intrusæ, punctura,

δυσκρασία viſcerum & in toto cachexia &c. ex quibus infelix hicce fœtus non rarò excluſus obſervatur.

XIII. *Simon Paulli l. ſæp. cit. p. m.* 110. obſervationem domeſticam communicando *Obſervare*, inquit, *mihi viſus ſum, vel rarenter, vel nunquam paronychiam, ab internis cauſis obſidere digitos, niſi malorum morum morbi, ut ſunt malignæ & petechiales febres, diuturnæ, tertiæ, non ut par erat, per criſin deſinentes, itemque variolæ & morbilli præceſſerint; maximè ubi error vel ab ægro vel adſtantibus in iis committitur.*

CAPUT VI.

Differentias examinat.

I.

Paronychiæ differentias eruendo tripartitas adinvenimus, ratione *generis*, *ſubjecti*, & *cauſæ*.

II. GENERIS RATIONE, alia eſt *ſuperficialis*, alia verò *profunda*: illa cum exiguo dolore extremas tantummodò partes, hæc verò nervos, tendines, oſſa &c. immaniſſimis cruciatibus ac doloribus premit.

III. *Petrus Bayr. Pract. lib.* 24. *c.* 18. *p. m.* 508. affectum noſtrum apoſtema calidum vocando duplicis generis eſſe aſſerit: unum, in quo *nullus* apparet *tumor*, neque ullum ad exituram ſignum, continuo tamen ac intenſiſſimo dolore maxumoque periculo conſtipatum; alterum verò *cum tumore* manifeſto ac dolore, quo de *Avicenna l. c.* videndus.

IV. Παρωνυχία à Pterygio differre dicitur, quod illa plerumque ſit morbus, hoc vero ſymptoma: prior eſt abſceſſus circa ungvium radices coiens; poſterior vero carnis ſalutatur incrementum, partem tantum operiens, ex Paronychia aut alia cauſa proveniens. *Paul. Æginet. L. XIV. de re medica c. LXXI. p. m.* 499.

V. RATIONE SUBJECTI, alia extremam ſolum cutim affligit, ut reduvia: alia vero interiores partes, ut duræ matris proceſſum perioſtium ſcilicet, & os ipſum clandeſtino modo invadit.

VI. Alia

VI. Alia insuper in manuum, in pedum verò alia digitis reperitur. *Theophr. Paracels. de myster. verm. c. IX. p. m.* 1092.

VII. Alia anterioris, medii alia, in tertio alia reclinat digito, *veram* & genuinam prope unguem, *spuriam* vero juxta reliquas partes reperire licebit, alia in latere unguis, alia in dorso digiti, alia in ventre ejusdem.

IIX. CAUSÆ RATIONE tot differentiæ occurrunt, quot causæ illam variant, alia a bilioso, alia ab atrabilario humore, alia benigna, alia maligna.

CAPUT VII.

Signa diagnostica enumerat.

I.

Dum in signis diagnosticis exprimendis occupati vivimus, incidit nobis in mentem elegantissima illa *Tralliani* sententia, ὁ ἄριστα γνῦς, ἄριστα θεραπεύσ, *qui bene cognoscit, bene curat.* Signa proinde sequentia & *imminentem* & *præsentem* infaustum hospitem produnt, & quidem

II. IMMINENTEM dolor circa radices unguium exiguus, levis, & adhuc tolerabilis.

III. PRÆSENTEM notant ESSENTIALITER INHÆRENTIA; DOLOR exquisitissimus, imo exquisito exquisitior, seu cruciatus incredibiles; TUMORIS æque ac RUBORIS præsentia; PULSATIO grandis. quæ ob consensum nervorum per totum sæpe brachium extenduntur.

IV. ESSENTIALITER CONSEQVENTIA *Symptomata* alia idem manifestant. Cooriuntur sæpe febres, vigiliæ, deliria, quæ per consensum a periostio dependent, appetitus omnimoda prostratio, lypothymiæ, inquietudo &c. quæ passim à *Foresto*, *Sennerto*, *Fonseca*, *Jacob Ryf*, *Barbette l. c.* aliisque autoribus sufficienter satis recensentur. Si dolor non cesset, sæpe graviora plura symptomata accidunt, de quibus jam plura.

V. CAUSÆ prægressæ & SIMILITUDO si consentiant, affectus præsentiam eo magis demonstrant.

CA-

CAPUT VIII.

Signa prognoſtica refert.

I.

Medicum prænotionem adhibere optumum eſſe mihi videtur, *Divinus inquit Senex in principio prænotionum*: innuens, quod Medicus prognoſi in morbis profligandis maxumoperè opus habeat. Prognoſeos enim hac luce, *B. Rolfincio teſte*, irradiatus Medicus in commentatoria ſpeciali medicina, certior fieri poteſt, an remedia rei p. n. ſignis diagnoſticis patefacta applicare operæ ſit pretium: an verò ceu incurabilis æger ſit deſerendus: Imo hac ſola Medicus famæ ſuæ & auctoritati optumè conſulere vulgique calumnias evitare valet.

II. Hanc igitur probe ut obſervemus, methodum ordinariam retinendo ex GENERE pronunciare animus eſt *ſalutem* & *mortem*.

III. Liceat autem in principio cum levi dolore partem invadat affectam morbus, adeo ut non raro ſusque deque habeatur, nihilominus tamen altius paulo ſi irrepſerit, triſtiſſimum eventum ſortitus eſt, teſte *Glandorpio Obſerv. V p. m.* 163. *Jacob Ryff l. c. Johan de Vigo*, imo quia, ut *Guido ait, nervoſas occupat partes gangrænaque ſæpius preſto eſt*, hinc facili negotio accedente ægrotantium ſupina negligentia nonnullos mortem ſibi acceleraſſe practicorum monumenta teſtantur, & *Mercurialis* autor eſt *l. c.* ſe vidiſſe interdum aliquos periclitatos de vitâ: imo ſæpe ex dolore mortuus æger, obſervante *Barbett. l. c.*

IV. RATIONE SUBJECTI, dum malum adhuc quaſi in cunis, & erudita accedit manus, faciles in promittendo eſſe poſſumus.

V. In *Plethorico* corpore acriores, breviores tamen, *in cacochymico* vero diuturniores excitare dolores, nonnulli ſibi perſuadent.

VI. Quo materia ab oſſe & perioſtio remotior, eo faciliorem admittit curam, & vice verſa. Quo magis conſpicuus eſt tumor, eò melior 5. *aphor.* 63.

VII. Extremam occupans partem periculoſior, quàm 2. *l.* 3. digitorum partem.

IIX. CAUSARUM RATIONE, ſi humores adhuc ſunt benigni, affectus feliciter terminatur: ſin minus, oſſis, articuli extremi, imo to-

totius digiti corruptio, & pro re natâ vitæ periculum metuenda. Quò fervidior enim & malignior humor peccans, eò etiam symptomata graviora, & contra.

IX. LONGITUDO atque BREVITAS ex dictis jam resplendet: cum calidus sit tumor, citius terminatur in se & suâ naturâ, ratione verò symptomatum protrahi etiam diutius potest.

X. MODUS EVENTUS varius esse solet. Ad *salutem* terminatur, si humor dissipari aptus sit 1. *resolutione* seu *discussione*, vel *ad extra* resolutâ in halitus & expirante materiâ: vel *ad intra*, si recipiatur iterum in vasa aliisque modis diffletur, quæ terminatio optuma est, & ex eo patescit, si membrum se ipso fiat levius, calor, dolor, & pulsatio cesset 2. *Suppuratione*, coctâ & maturatâ materiâ. adeoque per incisionem, purisque extractionem, *ut Fonseca l. c.* adserit.

XI. Ad sinistrum eventum & mortem quandoque finitur *corruptione* partis, quando inverso partis temperamento & victo calore naturali actio partis perit, & emoritur. Malum denique est, si *induretur*.

CAPUT IX
Methodum medendi delineat.

I.

Morbi notitia expeditam nunc, ut *Cl. Hoffmanni de* ♌ *vitali* mea faciam, reddit medicamentorum inventionem. Quare curationem methodo medendi, materiisque præsidiorum feliciter absolvere valemus.

II. METHODUS MEDENDI tribus gaudet indicationibus, *curatoriâ*, *præservatoriâ*, & denique *vitali*.

III. CURATORIA infaustum hospitem eliminandum anxiè inculcat. PRÆSERVATORIA in causis perlustrandis, corrigendis, penitusque extirpandis occupatur. VITALIS partis affectæ curam gerens, universi corporis custodiam per appropriatum analepticum & reficiens nectar avet, exoptat, partes mittentes corrigendo, recipientes verò roborando.

IV. Hisce igitur indicationibus manus auxiliatrices suppeditare possumus, ex tribus usitatis fontibus *Chirurgico*, *Pharmaceutico*, *Diætetico*.

CAPUT X
Curationem inchoat ex Chirurgiâ.

I.

FONS CHIRURGICUS ad ſubjugandum naturalis regiminis antagoniſtam egregia præſidia ſiſtit, primas verò generoſisſimum illud auctoritate, ratione, crebrâ experientiâ nobilitatum obtinet.

II. VENÆ SECTIO hoc nominis ſplendore exornanda, inque uſum trahenda; quippe quæ balſamum vitæ noſtræ à furibundæ bilis effervefcentiâ accenſum refrigerat, inſimulque febrilis caloris focum deſtruere laudabiliter didicit. Commendatur hoc nomine eadem ab *Abuali, Jacob. Ryff. l. c. p. m.* 56. *Mercurial. de decoratione. Glandorp. l. c. p. m.* 69. *P. Bayr. l. c. p. m.* 508. *Anton. Chalm. in enchir. Chirurg. cap. XXXIX. p. m.* 131. *Foreſt. l. ſæpius citat.* & aliis.

III. Adminiſtratio V. S. obſervat & *quantitatem* & *qualitatem*, prior ex ſanguinis copiâ, poſterior vero è viribus ægrotantis reliquisque circumſtantiis perpendenda, *Gland. l. c.*

IV. ASTROLOGI, juxta *Schoner. can. 3. part. Iſag.* ſvadent, ut eâ horâ ſanguis mittatur, quâ horoſcopus ſigno gaudet idoneo, dominusque aſcendentis & ☽ in IV. & VIII. domo conſpiciuntur, neque ullum cum domino VIII. ceu mortis, domus aſpectum habent. *Origanus part. 3. cap. XII. fol. m.* 528. *Ioh. M. Caſtellanus in Phylacterio phlebotomiæ & arteriatomiæ p. m.* 14. *Ioh. Poppius in hodegetico chymico p. m.* 313.

V. *Rodericus à Fonſecâ l. c.* V. S. non in principio admittit, interea tamen majorem asſenſum merentur *Mercurialis, l. c. Ioh. de Vigo lib. 2. de apoſt. tract. VII. c. 5. fol. m. XXXVI.* & alii non infimi ſubſellii doctores, obſervantes, quod in principio ſtatim ſanguinis emisſio ſumme proficua nonnullis fuerit.

VI. LOCUS concedendus in oppoſito latere, ita, ut ſi digitus dextræ laboret, ſiniſtræ ſubducendus ſanguis, & vice verſâ. *Ioh. de Vigo l. c.*

VII. Quod ſi generoſisſimum hoc præſidium adhiberi nequeat, cucurbitulæ ejus in locum commodè ſubrogari queunt.

IIX. *Frictiones, Sinapiſmus, Veſicatoria, &c.* à nonnullis admittuntur.

CAPUT

CAPUT XI

Curationem continet ex Pharmaciâ.

I.

Fontis hujus benignitatem revelanti tria præprimis observanda veniunt; *Materiæ jamjam generatæ evacuatio*, *causæ morbificæ emendatio*, & denique *concomitantium symptomatum refrenatio*: quod tum internis, tum externis perfici potest.

II. Inter evacuantia primo loco universalia sese sistunt PURGANTIA, tum *leniora*; tum, si cacochymia id postulet, paulò *fortiora*.

III. Inter LENIENTIA laudem meretur *cassia solutiva*, *cryst all.* ☿*ri*, *essent.* ☿*ri*, ☿ ⊖ *lat.* *M P. aloet. Magnif. Dn. Præsidis*, MP. ☿ *arear. Quercet.* &c.

IV. FORTIORA ægrotantis si ferant vires, in usum trahenda, non omissis pro re nata præparantibus, bilem refrenantibus, & corrigentibus.

℞. *pulv. cathol.* gr. XXIV. ☿ ⊖ *lat.*
elæosacch. anis. a. gr. iij. M. F. Pulv. S. Laxir-Pulver.

℞. *pulv. veget. laxat. Rolfincii* ℈j.
⊕ *bezoart. pulv. polychrest* a. gr. IV.
elæosacch. citr. gr. vj. M. F. Pulvis.

V. Quibus *Apozema* arridet cholagogum, sequens paradigmatis loco esse potest.

℞. *rad. acetos. cichor.* ana ℥iij.
summit. fumar. fl. borag. buglos. ana mß.
tamarind. uvar. pass. ana ℥ß.
fol. sen. Alex. rhab. ana ʒij.
prun. Damasc. par. vj. *sem. anis.* ℈j.
Coq. in s. q. ser. lact. capr. ℞. colat. ℥iij.
sir. de cich. c. rhab. ℥ß. ☿ ⊖ *lat.* ℈ß. M. F. Haustus.

VI. *Potio purgans à B. Dn. Doctore Friderici*, eo nomine commendata nobis fuit sequens.

℞. *rad. 5. aperient.* ana ʒij. *Coq: in s. q.* ▽ *simpl.*
Colat. ℥iij. adde *sirup. fl. 4. cord.* ℥ß.
extract. rhab. gr. XV. *spec. diagalap.* M. ℈j.
elæosacch. fœnicul. gr. iij. M. F. Potio S. Purgir-Tranck auf 1. mahl.

VII. *Petrus Ioh. Faber, Chirurg. Spagyr. c. 7. p. m.* 22. in collectaneis malis pilulam unicam ☿ seu aquilæ chimicæ, vel pilulam panchymagogi commendat.

IIX. VOMITORIA cum biliosorum humorum saburram, ἄνω viam affectantem, feliciori successu è corporibus nostris eliminent, viribus adhuc robustis omnino concedi possunt, imprimis *manus Dei*, ut eleganter *Matthiolus* ♁ egregias ob virtutes vocat, ⊖ ⊕*li*, *specificum emeticum Mynsichti, elect. diasar. Fernel. &c.*

IX. DIAPHORETICORUM & sudoriferorum usus sanguinem depurando, vitiosamque materiam ad corporis ambitum deducendo, quantum præstet tum in hoc, tum in aliis ejusmodi tumoribus, vix dici potest. Commendata hæc ipsa sunt quàm maxume à *Simone Paulli l. c. p. m.* 111. *Glandorpio obs.* 10. *aliisque*. Sic enim affluxus inhibetur, id vero quod influxit jam, discutitur, adeoque massæ sanguineæ libera transpiratio conciliatur.

> ℞. ▽ *card. ben. bezoard. comp.* ana ℥ij.
> *mixt. simpl. antiscorb. elect. diasc. Frac.* ana ʒj.
> ♎ *lign. sanct.* ℈j. *sir. papav. rh.* ℥j. M. F. Potio.
>
> ℞. *bez.* ♂ ℈j. *pulv. absorbent. Magnif. Dn. D. Præs.* ℈ß. *mag. anod.* g̃. vj. M. F. Pulvis.
>
> ℞. *malvat. sambuc.* ♎ 🜍 *rectif.* ana ℈j. ⊕*li* ♁ gt. vj. *essent. lign.* ʒj. M. S. Schweiß-Mixtur.

X. DIURETICA quandoque non negligenda, temperata scilicet, & improprie dicta, quæ sanguinem simul alterant, serum superfluum ejiciunt, acrius temperant, diluunt, vel absorbent, ceu ♎ ⊕, ⊕, ♂, ▽æ *fragar. endiv. taraxac. lap.* 69. ⊕ ⊕*tum*, ⊖ *cichor.* R̄*ræ viol. cichor. philosoph.* aliaque similia in praxi nota sunt, ex quibus varia effici queunt composita.

CAPUT XII
Alterantia interna & externa depromit.

I.

Alterantia his subjungi possunt varia, quæ & in genere humorum acrimoniam, mordacitatem & fervorem, ceu causam morbifi-

morbificam corrigere, & visceribus fomitem subministrantibus succurrere apta nata sunt.

II. Si scorbutus se immisceat, antiscorbutica temperata; si hepar in scoriarum ♃rearum segregatione vacillet, aperientia & tonica alia; si uterus in culpâ simul sit, hysterica, & sic porro alia quoque opponi queant.

III. *Specifica* seu appropriata alterantia interna peculiariter quidem à practicis annotata non sunt. Licebit tamen nobis ex ductu & observatione *Magnif. Dn. D. Præsidis nostri* commendare hoc titulo præter jam allata sudorifera inprimis.

IV. 1. *Nervina*, quæ aliàs in doloribus & irritatione nervosarum & membranosarum partium proficua usus monstravit, quibus omnibus palmam præripiunt *ZZrina* v. g. *ZZr. nat. ungarica*, *☉ris*, *♄ata*, *panac. Hartm. specif. cephalicum, & alia ♃☉ri pollentia*, *⊖ volat. & essentia lumbric. terrestr. essent. succini, myrrhæ balsam. essent lign.* ♈ *nervinus & lumbric. volat. Magnif. Dn. D. Præsidis*, *⊖ volatilia essentificata*, ⌒ *⊕l. cephal. striatus* & similia, quæ quantum possint in solando hoc ardore & dolore, illis nosse datum est, quibus & selectior & accuratior praxis obtigit.

V. 2. *Anodyna*, utpote symptomati urgenti, & varia alia post se trahenti, debita, quæ circa horam somni commodè interponi & propinari queunt, *papaveracea scilicet*, *requies Nicol. Philon. Roman. diacodium*, *sirupus papav. rhæad.* inprimis *laudanum opiatum simplex & ☉re*, *magisterium ☉re anodynum Magnif. Dn. D. Præsidis*, *essent. catarrhalis & anodyna ejusdem*, *essent. ⊕li anodyna*, *trochisci narcot. Plateri*, & quæ ex hoc benedicto fonte plura alia depromi, possunt.

VI. 3. *Cordialia* analeptica & reficientia cum iisdem maritari non ineptum est, ut ubique gratiosum se præstet morborum artifex.

℞. *essent. lumbric. compos. lignor.* ana ℥j.
⌒ ♀ *volat.* ℈j. R̄ *anod.* ℈ß M. in vitro.

℞. *specif. cephal.* ℈iv. *magist. anod.* ℈ß.
elæosacch. cinam. ℥ iij. M. F. Pulvis.

℞. *essent. succin.* ♀*ris.* R̄ *corall.*
c. menstr. cœlesti parat. a. ʒß.
essent. op. liquid. gt. vj. M.

℞. *conf.*

℞. *conf. de hyacinth.* ʒj. *laud. op.* ☉*lar.* g̃ iij.
facch. q. f. M. F. l. a. Bolus.

Quoad EXTERNA, duplex ab autoribus proponitur medendi ratio, vera scilicet, & falsa.

IIX. FALSÆ ansam largiter suppeditant *Paracelsus*, *Crellius*, & quamplures alii, qui ridiculè admodum sacrâ vulgi simplicitate persuasi, vermem semper in medio pustulæ latentem, nigello capite præditum, adstruunt, qualis observatio extat apud *Marcell. Cumanum, observ. 9. p. 39. & Agricolam, Chirurg. parv. Tr. V. p. m. 483. Ioh. Schenckium tom. II. Observ. Medicinal: L. V. de manibus obs. 36. p. m. 314.*

IX. Horum hypothesibus innutriti, etiamnum idem propugnando microscopii fide innixi, mira sibi imaginantur. Hinc ▽æ strepitum & tumultum paronychiâ laborantibus summè noxium vociferantur.

X. *Falsam* opinionem excipit *falsa cura*, adeò quidem, ut *Paracelsus l. c.* eandem per characteres absolvat, cujus fortean ductu exorcista quidam chartæ, cui sequens inscripta: † *Ut* † *credis* † *ita* † *Tibi* † *eveniat* † trium dierum spatio firmiter digitum involvebat, infausto tamen successu vanitatis suæ pœnas dando.

XI. *Marcellus de medicam. lib. c. XIIX. p. m. 321.* non dissimili philosophiâ sequentia fabulatur; *de paronychia parietem continges; & rursum digitum ducens dices ter: pu, pu, pu, nunquam ego te videam per parietem repere.* Plura vide apud *Glandorpium l. c. p. m. 98. Jacob Ryff l. c. p. m. 56.* Absint hæc è foro nostro, qui Christiani sumus, cum ipsi Medici pagani talia aversentur.

XII. Quod autem paronychiâ laborantes ▽æ strepitum, molas &c. ferre non possint, non *vermi* juxta Paracelsisticas nugas adscribendum, sed potius *spiritibus mentique*; hi enim satis ab affectus nostri torminibus interturbati, illo ex tumultu magis interturbantur. *Camerarius Cent. 6. Mem. med. & mirabil. natur. arcan. part. XXXII. p. m. 45.* licet *Agricola l. c. p. 491.* experimento contrarium probare velit.

XIII. VERA ex methodo medendi Galenica resplendet; cum enim omnibus p. n. tumoribus communis & universalis indicatio sit evacuatio, auctore *Pergameno 14. M. M. cap. 2.* quæ respicit tum

hu-

umorem *influentem* adhuc, qui divertendus est, tum eum, qui jam *fluxit*, hinc verbis ejusdem *l. c. c. 9.* vel retro regerere humorem, ui in membro procubuit, oportet, vel ipsum digerere. Hinc pro temoris diversitate topica variant, & conveniunt.

XIV. (1) REPELLENTIA & acrimoniam obtundentia tum acida, m aquea & terrea frigida, sive adstringant simul, sive sine adstrictio- refrigerent, sic, ut quædam solùm citemus, commendatur submer- digiti in ▽ frig. *mucil. sem. Psyll. c.* ✠ *album ov. succ. solan. por- lac. lenticula palustris &c.* ✠ imprimis aptum est *ἀποκρούεσθαι τὸ πιφερόμενον, id quod accurrit repellere l. 1. simpl. c. 26.* sive solùm, si- cum *rosar. 1. κατ. τοπ. c. 6.* hinc jubetur à quàm plurimis ut † frigido vel calido pars affecta foveatur. Juvant etiam alia aci- -austera, sic multos liberavit solus *fumus* ♁ *vivi, item stercus vac- num.* Ex compositis laudantur *ungv. refrig. Galen, ungv. de lithargyr. mpl. album camphor.* & imprimis ex *succis herbar. refrig. solan. por- lac. hyoscyam. &c. cum sevo hircino* paratum.

XV. Defensiva etiam partibus vicinis seu manui ipsi applicanda ic pertinent *ex empl. defensiv.* & similibus. Composita plura videri ossunt apud *Glandorpium, Sennertum*, aliosque.

℞. † ♄ *nisat.* ℥ij. *album ov.* n. j.
mucilag. sem. psyll. cum ▽ *solan. extr.* ℥ß.
camph. gr vj. M.

℞. *epithem. de marmor. cœrul.* B. DD. Schenckii ℥iij.
camph. gr. vj. M. imponatur cum linteo parti affectæ.

eprimit, discutit, & si illud fieri non possit, suppurationem promovet.

XVI. Notandum tamen, quod frigidioribus repellentibus cautè & um in principio, nec diu insistendum sit. Ipsa enim, verbis *Avicennæ* . quando transit hora prima principii, inspissant cutim & obsident teriam, & vehementior fit dolor, præsertim si corpus sit magis cochymicum. Unde etiam roborantia addi queunt.

XVII. (2) DIGERENTIA, quæ demulcentia sunt paregorica, & vi *ἀναθυμιάσει*, quam præstant, conspicua, seu, quod requirit *lenus l. 8. de simpl. med. fac. c. 38.* quæ sunt tenuium partium, morsu cant, exsiccant, vel etiam blandè humectant & fovent calorem

nati-

nativum partis, vel sola adhibita, vel cum leniter repellentibus, prout usus postulat, curatè permixta, qualia sunt *fl. chamom. sambuc. melilot. farina lini, fœni græci, fol. hyoscyam.* cum aliis adhibita.

XIIX. Inprimis omni seculorum memoria à *Dioscoride*, *Galeno*, & aliis laudatissima ad hunc affectum fuit herba, ob hoc ipsum adepta nomen, PARONYCHIA, sed quasi invideretur tantum remedium, dissensus tot autorum, quæ & qualis ea sit, dubium reddidit.

XIX. Ut enim alias taceamus plures autorum hypotheses, à *Matthiolo* pro eâ exhibetur *adianthum* & *paronychia altera*, à *Dodonæo*, *paronychia alsinefolia*, & *altera minor crenata*, *rutacea*, licet uterque de veritate dubitet, à *Lonicero*, *Ryff*, *Gesnero*, *lunaria italica*, ab hoc etiam *lunaria arthritica*, cui contra *Matthiolum* utrique potius folia pepli attribuit *l. de lunar. p.* 41.

XX. Demonstravit nobis aliam quoque elegantem speciem, quæ flosculorum foliatâ serie unguem humanum eleganter hinc & inde refert, *nunquam satis laudandus Magnificus Dn. D. Præses*, quam ipsam quoque non minimam virtutem ad paronychiam possidere statuit.

XXI. *Glandorpius c. 7. p. m.* 136. & *Simon Paulli in Botan. quadripart. p. m.* 109. interim *alsinefoliam Dodonæi* & *Lobelii* ab experientiâ commendant, quæ, vel modò laudata, locum tueri hunc potest.

XXII. Communissimum quoque est, ut digitus æger in panem similagineum calidum quantum perferre potest, ponatur.

XXIII. Ex ANIMALI REGNO plura egregiè hic se gerunt. Sic *vermes dipsaci*, ad quartanam aliàs tantoperè à *Dioscoride* & *Scaligero* laudati, & *millepedes* commendantur.

XXIV. De *talpis* illustre est encomium *Helmontii*. Vidi, inquit, cui paneritium digitus sposponderat, perque noctes aliquot insomnes torserat miserè, huic cruor, & recens pellis talpæ circumducta mane crastino digitum à nocturnâ quiete restituit *in L. Butler inscripto pag.* 471.

XXV. Quædam mulier apud *Riverium Cent.* 4. *obs.* 19. & 63. panaritio laborans immisit digitum in aurem felis, & intra horæ quadrantem sanata est.

Si

XXVI. Sic etiam pellicula ovi interna appoſita commendatur. Nonnulli ſordida non curantes, cerumen aurium & ſtercus humanam apponere, imò digitum dolentem illuc mittere jubent, ubi calor & hujus virtus ipſum fovere queunt.

XXVII. Præprimis verò *lumbrici* vivi impoſiti laudem merentur. Hinc *Julius Cæſar Baricellus* , *ego* , inquit, *profectò certisſimo experimento comprobavi lumbricos vivos ſuper panaritium alligatos, præſertim in principio, mirabiliter apoſtema compeſcere & ſanare, ut vix diei ſpatium adfectus pertranſeat.* Conſentit *Thomas Kesler. Proceſſ. Chim. LXIV. p. m.* 181. *Crollius de ſignat. p. m.* 46. *Paracelſ. lib. princip. ſeu de myſter. verm. c. IX. p. m.* 1092. *& alii.*

XXIIX. Ex MINERALIBUS ♄nina, & ♀rata officium faciunt, ſic ℴℴ ♀*ris Rulandi* & *empl. dia*♀*ris ejusdem* laudantur. Pertinent huc & alia, quæ cicatriſant, mundificant & exſiccant, ulceri aperto jam debita.

XXIX. Nunc *compoſita* quoque *ſpecifica* adſocianda ſunt, exempli loco eſſe poſſunt ſequentia:

℞. *herb. paronych.* mj. *fol. hyoſcyam. parietar.*
fl. aneth. cort. ſambuc. virid. aa mß.
farin. lin. ℥j.

Coq. in *lact.* ſ. vel chalybeato. F. l. a. Cataplaſma, applicetur calidè.

℞. *empl. de hyoſc. c. paronych. D. D. Præſidis* ℥ß.
pulv. lumbric. terreſtr. ʒj. *theriac.* ℈j. M. F. l. a. Emplaſtrum.

℞. *empl. de ſperm. ranar. camphorat.* ʒiij.
balſ. hyper. ♀*ris Ruland.* a. ʒß. *M.*

XXX. Quod ſi ad ſuppurationem jam magis videatur tendere, hiſce ſubſtitui vel jungi queunt *empl. diachyl. ſ. & compoſ. de melil. baſil. de ſevo cervin. ungventum maturativum &c.*

XXXI. *Andreas Libavius lib. II. Alchim. tract.* II. *p. m.* 147. Balſamum ſuum ad paronychia laudat. *Gvalterus Ryff* im Confect-Buch und Hauß-Apothecken / *part.* 6. *p. m.* 246. ſequens offert ungventum.

℞. ℴℴ mastich. olivar. immatur. express. ā. ℥j.
♁ii depurat. ʒj. tutiæ præp. ʒiij.
ceræ alb. venet. Gum. depuratiss. āā. ℥ß. F. L. a. unguentum.

XXXII. *Philippi Hermanni* arcanum revelat *Petrus Forestus in observ. Chirurg. p. m. 166.*

℞. *succi hypericon. apii* āā ℔ij.
scnetionis vulgaribus cruciatæ dictæ,
millefolii, absinth. āā ℔j.
chelidoniæ, persicar. āā ℔ij.
terebinth. ℔j. *farin. tritic.* q. s. ○ ust. ℥iß.
Coq. F. l. a. unguentum.

XXXIII. Plura ac crebrâ experientiâ comprobata legere qui optat, evolvere potest *Coum l. 2. epidem. sect. 6. t. 52. Alsaharavium lib. pract. cap. XXV. fol. m. CXXV. qui unguentum analdi i. e. Diapalm. commendat. Paul. Æginet. de re medic. L. III. c. 81. p. m. 499. Aetium tetr. III. Serm. II. c. 75. p. m. 7*[illegible]*. tetr. V. serm. I. c. 74. p. m. 669. Marcellum lib. de medicam. c. XIIX. p. m. 32. Alexandr. Benedict. lib. XXX. de re medic. c. XXV. &c. p. m. 525. Rulandum passim in centuriis. Nonum de omnium part. morb. curat. c. 228. p. m. 260. Crollium de signat. p. m. 37. Basil. chym. p. 276. Mylium in antidotario medic. Chym. reform. l. 1. c. 6. p. m. 75. Penotum de vera præp. & usu medicam. Chym. p. m. 184. Kunrathum part. II. medull. destill. p. m. 168. 295. 573. Forestum l. c. p. m. 165. &c. Ryff. l. c. p. m. 57. Chalmetæum l. c. p. m. 131. Hildan. l. c. p. m. 289. Sennertum l. c. p. m. 79. Bayr. l. c. p. m. 508. &c. Hafenrefferum in Nosodoch. l. 2. c. 1. p. m. 168. Severinum pyrotechniæ Chirurg. l. 1. part. II. Barbett. l. sæpius citat. Gabelkhoverum in euporistis pag. 340. seq. Glandorpium l. cit.* & denique citatum jam *Riverium p. 645.* aliosque plures.

XXXIV. Practicorum crebra experientia, adfectum nostrum adhibitis hisce optumis licet præsidiis quandoque sine ferro nec imminui, nec etiam penitus tolli posse, prolixè testatur, si profundius malum radicatum sit, nec ad exteriora natura sponte propellat vitium.

Qua-

XXXV. Quapropter cum *Hildano*, *Petr. Bayr. Pareo*, *Pigræo*, alisve ad *sectionem* confugiat medica manus, quâ nihil quicquam ægrotantes magis ſublevare poteſt.

XXXVI. Materia altius ſi penetrat digitum, tunc per aliquot dierum ſpatium adhibitis *ſuppurantibus* inciſio differenda, ſin minus, cum raſorio lateraliter ab ungue usque ad os, à ſummitate digiti ad juncturam excluſivè, pertuſio inſtituenda. *Glandorp. l. c.*

XXXVII. Quamvis autem inciſio ſtatim ab initio, non exſpectatâ *maturatione*, aut notabili tumore vel inflammatione ſecundum longitudinem peracta à quam plurimis commendetur, nihilominus tamen hanc, cum plerique ægrotantes ipſam cum ſene iſto, cujus mentionem facit *Diomedes Cornarius cap. XII. obſerv. Medicinal.* reformident, probè penſitatis circumſtantiis aliquandiu, juxta *Glandorpium ac Barbett.* differre non erit piaculum. Nec feſtinanda nimis, nec procraſtinanda nimis venit ſectio.

XXXIIX. Celebratâ ſectione, ac ſanie extractâ ſubtili & fœtidâ ſæpe, interdum etiam ſolo ſanguine, opus eſt *mundificantibus & detergentibus* benignioribus, malignitatique inſimul reſiſtentibus, ac denique *cicatriſantibus* cura feliciſſimè abſolvitur.

XXXIX. *Petr. Bayr. l. c. p. m.* 470. adplicatione ſolâ albuminis ovi cum vitello benè invicem agitatis intus & extra vulnus, absque digiti deformatione, ſe fœminam priſtinæ ſanitati reſtituiſſe, atteſtatur.

XL. *Incarnativum Vigonis* ejusdemque *trochiſci* laudem haud exiguam merentur. In ▽ inſuper vitæ autores theriacam ſolvunt, linteoloque hoc madefacto circumligant vulnus. Spectant huc quoque *Balſam. hyperici Glandorpii, ungvent. digeſt. uſit. pulveres incarnativi ex thure, aloe, ſtyrace, & emplaſtrum epulot. Lang.* ♄*ninum* M*agnifici Dn. D. Præſ. oppoteldoch Rolfincianum* &c.

XLI. Quod ſi ſordities major conjuncta ſit, & malum ſerpere obſervetur, poteſt cum *ungvento digeſtivo* miſceri *ungv. Ægyptiacum, apoſtolorum, ærugo, O uſt. empl. diapomph.* Pterygio eadem, & ☿▽ *tat.* aliaque excreſcentiam leniter abſumentia & exſiccantia debentur. Cauſtica, quantum fieri poteſt, fugere conſultius eſt.

XLII. Cavendum etiam eſt, ne tendinibus vitium altius affricetur, unde ſæpe pulveres defenſivi & hisce debiti ex *irid. flor. lap. calam.* & ratione oſſis quandoque *euphorbii* parum, aliisque facti conveniunt.

XLIII. Oſſis denique caries non negligenda, quæ & aliorum & noſtrâ inſpectione obſervata eſt. Eam autem adeſſe *doloris pungitivi perſeverantia* ac continuitas, *hyperſarcoſis* &c. declarare poſſunt. *Gabriel Fallopius tract. de ulceribus c.* 22. *p. m.* 25. duplicem curam inculcat, quarum una *manu*, altera verò *natura* abſolvitur.

XLIV. Hujus proinde manuductionem ſeqvuti nonnemini chirurgicâ manu os extremum pollicis felici ſucceſſu, cum ſeparatum eſſet, eximendum ſvaſimus. In aliis partes oſſiculi ejusdem ſeceſſere, qualia carioſa apud *Magnificum Dn. D. Præſidem* vidimus.

XLV. Videri hanc in rem plura poſſunt ap. *Glandorpium l. c.* paſſim, qui ea accuratè & fideliter rationi & experientiæ conſentanea ſubminiſtrat,

CAPUT XIII.

Curationem abſolvit per diætam.

I.

Cum plerique, qui de paronychiæ curatione quicquam æternitati conſecrarunt, diætandi rationem commendent, quos inter Chirurgorum non poſtremus *Jacobus Ryff l. c. p. m.* 56. hinc paucula quædam diſſertationi noſtræ coronidis loco adnectenda veniunt.

II. Non quidem determinatam victus rationem aut laudatiſſimam curioſitatem, ut *Marſilius Ficinus de vitâ producendâ* loquitur, inculcamus, ſed decentem potius, quæque naturam diſponit, ut ſcribit *Paracelſus in Comm. aph. V. Hipp. p. m.* 699. quò operationes felicius exercere valeat.

III. Determinatæ hujus infeliciſſimum ſucceſſum commemorat *Sleidanus lib.* 9. *p. m.* 144. de Clemente Pontifice Romano.

IV. Memorabilis *Cyri* eſt reſponſio, quam *Xenophon in Cyropædiâ* exhibet, qui aliquando interrogatus, quid ſibi in cœnam pa-

rari

rari vellet, nil præter panem, inquit, mox enim ad fontem cœnabimus.

V. Quapropter & nos in paronychiæ violentiâ parcam ac sobriam diætandi rationem ex *Cyri* sententia observandam seriò suademus.

VI. Triplex autem ab autoribus traditur: *naturalis*, *vitalis*, *animalis*. In NATURALI cibus requiritur ratione *qualitatis* ἔυχυμ@ καὶ ἔυπεπτ@, *quantitatis* verò ad mediocritatis normam vitæque custodum, virium scilicet, conservationem spectans.

VII. POTUS esto moderatus, inprimis laudem meretur cerevisia Numburgensis.

VIII. VINI immoderatus usus cane & angue pejus fugiendus, inprimis enim tumor hic, præcepto *Mercurialis l. de decorat. c.* 29. abstinentiam vini postulat, & earum rerum, quæ sanguinem calefacere possunt.

IX. VITALIS AEREM temperatum, ut ex capite V. patet, exoptat, ἑλκεσι γὰρ, juxta 5. *aph.* 20. ψυχρὸν δακνῶδες, *frigidum enim ulceribus mordax.*

X. ANIMALIS SOMNUM largiorem concedit, VIGILIAS verò nimias improbat.

XI. MOTUS & QVIES mediocritatis non transcendant limites, præstat tamen quiete blandâ malo inducias procurare, quàm motu intempestivo id irritare, licet ipse dolor sat atrox hanc sæpissime excutiat.

XII. ALVI LUBRICITAS semper proficua, si defecerit in officio, natura solitis stimulis excitanda. *Venus* medullisorba, variorumque morborum mater feracissima, fugienda.

XIII. ANIMI AFFECTUS temperandi, & ubi vel levissima commotio percipitur, confestim ejuscemodi △, ut cum *Quercetano* loquar, ▽ continentiæ à ratione sublimatâ, & alembicata, extinguendus est.

XIV. Atque hæc sunto, quæ de θεωρίᾳ καὶ θεραπείᾳ paronychiæ in medium erant proferenda. Si non valui, quod volui, συγγνώμην ab eruditis devotè exopto.

XV. Interea verbis *Abuali Ebn Sina*, quibus magnus quondam Præceptor noſter *B. Rolfincius* tractatum de purgantibus vegetabilibus obſignabat, pagellis hiſce terminalia ſtatuimus:

الحمد لله رب العالمين

Noſcitur ungue leo; demonſtrat pagina docta
Narroſos ungues calamo triviſſe labellum,
Teque dies noctesque libros volviſſe medentum.
Te ſylvæ Te tesqua vocant, & culter ad unguem
teſtatur ſolertem animum prope viſcera miſſus.
Te vivis vidit doctrinæ accendere lumen
ignibus & ſine veſte Deam ſcrutarier unus
Mulciber, ut taceam, quibus in penetralibus artis
pluribus auſpiciis digne progreſſus adeſſe
ad lectum adſuetus & præbia ferre ſalutis,
Nil intentatum eſt, digito monſtrarier ergò
Te Phœbus jubet, acclamari & dicier: hic eſt.
I meritos digno certamine rite capeſſe,
qui dudum expectant ſtudium hoc, perdignus honores!

Clariſſ. Dn. Doctorando Affini honores in Medicinâ ſummos ex merito ambienti meritò FELICITER acclamo

PRÆSES.

Obti-

Obtinuit magnum quondam Galenus honorem,
Semper opem medicâ quod daret arte viris.
Aſſiduâ curâ, ſtudiôque Machaona multò
Vincis: Num deſit laurea, lausque Tibi?
Non reor. Agnovit, quas calles, SALA medelas:
Gaudeo! Galenum Te vocat inde novum.

Bonæ ſcævæ ergò deproperab. gratulabundus Lipſiæ

D. JOH. ADAM Scherzer/
Ingenui præſulatus Miſn. Canonicus
& Theſaurarius, SS. Theol. Prof. Primarius, &
Conſiſtor. Electoral. ac Ducal. Saxon. Adſeſſor.

Herculeam molem clamant veſtigia Piſæ,
Magna Coloſſei portio parva docet.
Æmula Phidiacæ monſtrat ſolertia docti
Vngue in SCHELHASI, quis leo nos maneat.

Non ſine omine, Clariſſimo Domino Auctori, Amico ſingulari gratulaturus addit

CASPAR SAGITTARIVS,
Phil. M. & SS. Th. Ddus.

Jova, Triune, juva!

Plures res dantur, rerum quàm nomina: multas
unicum enim nomen res notat atque ſonat.
Vox Cancri Piſcem: Stellam: Morbumque Virorum
Doctorum in libris ſignificare ſolet.
Eſt *Virgo* in terris: in Cœlis *Virgo* videtur;
Illa hominem: ſidus ſed notat *hæcce* vagum.
Eſt morbus *Roſa*: flos *Roſa*: diſtinguuntur utrinque:
Illa dolorifera eſt: *hæc* ſed odorifera.
Infeſtat morbus *Ranunculus*: herba vireſcit
In campis: animal reptile gaudet aquis.

Præ-

Prætereo tacitus *sexcentas* ordine *voces*,
Quæ res perplures significare solent.
Unicum adhuc reliquis *exemplum* apponere mandat
pro Doctoratu concio habenda *tuo*.
Illa *Paronychiæ naturam* tractat : at *hæc vox*
ambigua, atque duo significare studet:
Namque *Paronychiam* (a) designat in ordine primum
Morbum, post *morbi* denotat *Antidotum*.
Abscessus circa radices dicitur ungvis,
sive sit in digitis: sive sit in pedibus.
Hunc morbum tollit, vitium vel corrigit herba,
Tempore cuî nostro nomen & omen idem.
Qui Morbum novit, doctus mihi Doctor habetur:
Qui Morbi antidotum, doctior ille venit.
Ernesti nomen Fridemanni nacte, *Schelhasi*
cognomen: Musis *Fautor amande*, bonis:
Ingeniô *Patri & Fratri par*: Nomine *dispar*
Et Doctoratu: sic moderante Deô.
Ambo Juridici Doctores: *Ambo* Patroni
Causarum volitant docta per ora Virûm:
Tu Doctoratûs ambis insignia, Alumnis
Quæ Medicis meritò *fert Hygiéa* suis.
Est tibi nota probè *Morbi natura* maligni:
Antidoti nota est *visque valorque* probè:
Utrumque *auspicio Wedeli* ostendis acutis
in Thesibus, vere quas *Bona Famæ* probat.
Hinc docti *dignus* Doctoris *Nomine*, *Honore*,
Officiô, grator quæ *tria puncta* tibi.
Ut Fortunati deportes nomen, (id olim
Ipse dedi Patri) pectore & ore precor.

(a) *Paronychia f. & Paronychium n. juxta Plinium à* παρὰ ὁ ὄνυξ

Ita mentem manumque, animum calamumque suum *erg*
Cl. Dn. Doctorandum, Fautorem & Amicum honoran
dum, exprimere voluit, potuit, debuit

M. ADRIANUS Beier / Eccl. Jen. Archid

FINIS.